

Br: 01-040/25-1277

SEKTORSKA ANALIZA

za utvrđivanje predloga prioritetnih oblasti od javnog interesa i potrebnih sredstava
za finansiranje projekata i programa nevladinih organizacija
iz Budžeta Crne Gore u 2026. godini

Sektorska analiza se sačinjava na osnovu strateških i planskih dokumenata odnosno propisa u odgovarajućoj oblasti od javnog interesa uz konsultacije sa zainteresovanim nevladinim organizacijama, i predstavlja osnov za utvrđivanje prioritetnih oblasti i potrebnih sredstava za finansiranje projekata i programa nevladinih organizacija iz državnog budžeta u narednoj godini, u skladu sa Zakonom o nevladinim organizacijama. Sektorska analiza se priprema u tekućoj za narednu kalendarsku godinu radi blagovremenog planiranja visine sredstava koja će biti opredijeljena na pozicijama ministarstava nadležnih za oblasti koje Vlada utvrdi kao prioritetne za finansiranje projekata i programa nevladinih organizacija. Analiza će poslužiti i za pripremu javnih konkursa za raspodjelu sredstava za finansiranje projekata i programa nevladinih organizacija u oblasti koja će biti utvrđena kao prioritetna.

1. OBLASTI OD JAVNOG INTERESA U KOJIMA SE PLANIRA FINANSIJSKA PODRŠKA ZA PROJEKTE I PROGRAME NVO

1.1. Navesti u kojim oblastima od javnog interesa (iz člana 32 Zakona o NVO) iz nadležnosti ministarstva planirate finansijsku podršku iz budžeta za projekte i programe NVO:

☐ socijalna i zdravstvena zaštita	☐ razvoj civilnog društva i volonterizma	☐ zaštita životne sredine
☐ smanjenje siromaštva	☐ evroatlantske i evropske integracije Crne Gore	☐ poljoprivrede i ruralni razvoj
☐ zaštita lica sa invaliditetom	☐ institucionalno i vaninstitucionalno obrazovanje	☐ održivi razvoj
☐ društvena briga o djeci i mladima	☐ nauka	☐ zaštita potrošača
☐ pomoć starijim licima	☐ umjetnost	☐ rodna ravnopravnost
☐ zaštita i promovisanje ljudskih i manjinskih prava	☐ kultura	☐ borba protiv korupcije i organizovanog kriminala
☐ vladavina prava	☐ tehnička kultura	☐ borba protiv bolesti zavisnosti
☐ druge oblasti od javnog interesa utvrđene posebnim zakonom (navesti koje): <u>lokalni ekonomski razvoj</u> - Zakon o regionalnom razvoju ("Službeni list Crne Gore", br. 20/2011, 26/2011, 20/2015 i 47/2019)		

2. PRIORITETNI PROBLEMI I POTREBE KOJE TREBA RIJEŠITI U 2026.GODINI FINANSIRANJEM PROJEKATA I PROGRAMA NVO

2.1. Navesti prioritetne probleme u oblasti(ma) iz nadležnosti ministarstva koji se planiraju rješavati finansiranjem projekata i programa nevladinih organizacija. Opis problema obrazložiti koristeći konkretne mjerljive pokazatelje trenutnog stanja i željenog stanja odnosno rješenja, navodeći izvor u kojem su takvi podaci dostupni. Pokazatelji mogu biti informacije iz uporednih analiza, izvještaja, rezultata istraživanja, studija, i drugi dostupni statistički podaci.

Opis problema:

Regionalni razvoj Crne Gore suočava se sa duboko ukorijenjenim izazovima koji proizlaze iz izraženih socio-ekonomskih nejednakosti među pojedinim regionima i lokalnim zajednicama. Te razlike se manifestuju u svakodnevnom životu građana kroz neravnomjernu dostupnost osnovnih javnih usluga, infrastrukture, ekonomskih mogućnosti i životnog standarda. Ova disproportiona najizraženija je između razvijenijih opština Središnjeg i Primorskog regiona, te manje razvijenih područja Sjevernog regiona.

Neravnomjerna raspodjela resursa, koncentracija kapitala i investiranje u ograničen broj opština, kao i slabija infrastrukturna povezanost i manji privredni kapaciteti u sjevernom dijelu zemlje, rezultirali su stvaranjem dubokog razvojnog jaza. Na taj jaz utiču brojni faktori – od geografske udaljenosti i demografskih kretanja, preko niske stope zaposlenosti i ograničene obrazovne ponude, do nedovoljno razvijenih institucionalnih kapaciteta. Sve to ukazuje na potrebu za promjenom pristupa regionalnoj politici i jačanjem lokalnih razvojnih inicijativa.

Prema Indeksu razvijenosti jedinica lokalne samouprave, a koji je posljednji put ažuriran početkom 2023. godine, najrazvijenije opštine u Crnoj Gori su Budva (indeks razvijenosti 142,7), Tivat (128,8) i Podgorica (122,8). S druge strane, na začelju liste nalaze se Petnjica (28,3), Plav (44,3) i Gusinje (48,1), što jasno ilustruje razliku u stepenu razvijenosti unutar države. Posebno zabrinjava činjenica da se devet od deset najnerazvijenijih opština nalazi u Sjevernom regionu, koji kontinuirano bilježi negativne demografske i ekonomske trendove.

Dodatni alarm predstavlja podatak iz Popisa stanovništva, domaćinstava i stanova iz 2023. godine, prema kojem je broj stanovnika u Sjevernom regionu opao za čak 14,2% u odnosu na prethodni popis. Ovaj pad ne odražava samo prirodni priraštaj, već i sve intenzivniji proces migracija – kako unutrašnjih ka urbanim centrima, tako i spoljašnjih, usmjerenih ka inostranstvu. Sve navedeno jasno ukazuje na potrebu za dubljom analizom uzroka regionalnih razlika, te za donošenjem sveobuhvatnih i prilagođenih mjera koje bi preokrenule negativne trendove i omogućile ravnomjerniji razvoj svih djelova Crne Gore.

Regionalne razlike takođe su primjetne i kroz niz drugih ključnih socio-ekonomskih pokazatelja: stopa nezaposlenosti je značajno viša u manje razvijenim opštinama, broj registrovanih privrednih subjekata je znatno manji, nivo konkurentnosti i dohodak po stanovniku ostaju na niskom nivou, a dostupnost obrazovnih i zdravstvenih usluga često ne zadovoljava ni minimalne standarde.

U tom kontekstu, savremeni pristup regionalnom razvoju mora se temeljiti na principu „odozdo nagore“ (bottom-up), gdje lokalne samouprave nisu samo pasivni korisnici državnih politika, već aktivni nosioci razvoja. Ključ za uspješan regionalni razvoj leži u snažnijoj ulozi lokalnih zajednica u planiranju, sprovođenju i praćenju razvojnih inicijativa. To podrazumijeva detaljno mapiranje razvojnih potencijala na lokalnom nivou, identifikaciju konkurentskih prednosti i strateško usmjeravanje dostupnih resursa ka održivim projektima.

Osim toga, za postizanje dugoročnog i uravnoteženog razvoja neophodna je koordinisana i međuresorna saradnja između lokalnih i državnih institucija, uz aktivno uključivanje civilnog društva, akademske zajednice i privatnog sektora. Samo kroz zajedničko djelovanje moguće je izgraditi temelje za efikasniju, inkluzivniju i pravedniju razvojnu politiku, koja će jednako valorizovati sve djelove zemlje i doprinijeti sveukupnom napretku Crne Gore.

Podaci (analize, studije, statistički izvještaji, itd.) koji pojašnjavaju navedeni problem	Izvor(i) podataka
1. Strategija regionalnog razvoja Crne Gore za period 2023-2027. godina	- <u>Strategija regionalnog razvoja Crne Gore 2023-2027</u> (www.gov.me)
2. Izvještaj o realizaciji Strategije regionalnog razvoja Crne Gore 2023-2027, za 2024. godinu	- <u>Izvještaj o realizaciji Strategije regionalnog razvoja Crne Gore za period 2023-2027, za 2024. godinu</u> (www.gov.me)
3. Završni izvještaj o realizaciji Strategije regionalnog razvoja Crne Gore za period 2014-2020. godina	- <u>Završni izvještaj o realizaciji Strategije regionalnog razvoja Crne Gore, za period 2014-2020. godine</u> (www.gov.me)
4. Strateški planovi razvoja lokalnih samouprava	- Zvanične web stranice lokalnih samouprava
5. Pravilnik o utvrđivanju liste stepena razvijenosti jedinica lokalne samouprave	- <u>Pregled dokumenta Sluzbeni list Crne Gore</u>

6. Pravilnik o utvrđivanju liste stepena konkurentnosti jedinica lokalne samouprave	- <u>Pregled dokumenta</u> <u>Službeni list Crne Gore</u>
---	---

2.2. Naveći ključne strateško-planske dokumente odnosno propise koji prepoznaju važnost problema identifikovanih pod tačkom 2.1., kao i specifične mjere/djelove tih dokumenata koji su u vezi sa identifikovanim problemima.

Naziv strateškog/planskog dokumenta/propisa	Naziv poglavlja/ mjere/ aktivnosti
1. Strategija regionalnog razvoja Cren Gore za period 2023 – 2027. godina	SC 1: Jačanje funkcionalnosti jedinica lokalne samouprave kroz sistemsko upravljanje regionalnim razvojem (svi operativni ciljevi) SC 2: Ostvarenje održivog ekonomskog razvoja regiona kroz jačanje ljudskih potencijala i podsticanja za zapošljavanje radi poboljšanja kvaliteta života (svi operativni ciljevi) SC 3: Povećanje konkurentnosti regiona, zasnovano na unaprijeđenju infrastrukture, poboljšanje poslovnog ambijenta i razvoj prioritetnih sektora i sektora sa potencijalom rasta (svi operativni ciljevi)

2.3. Obrazložiti na koji način nevladine organizacije mogu doprinijeti rješavanju problema identifikovanih pod tačkom 2.1., koje aktivnosti su prihvatljive za postizanje željenog rezultata, kako se planira praćenje i vrednovanje doprinosa rješavanju pomenutih problema. Naveći konkretne mjerljive pokazatelje/indikatora za praćenje doprinosa nevladinih organizacija rješavanju identifikovanih problema i izvore verifikacije učinjenog.

Opis načina doprinosa nevladinih organizacija u rješavanju problema	Konkretni mjerljivi pokazatelji doprinosa nevladinih organizacija	Izvor(i) podataka
Nevladine organizacije (NVO) predstavljaju važan resurs za unapređenje regionalnog razvoja i smanjenje teritorijalnih nejednakosti u Crnoj Gori. Kao most između institucija i građana, NVO imaju sposobnost da kroz svoje aktivnosti doprinesu boljem sagledavanju lokalnih potreba i efikasnijem korišćenju razvojnih potencijala opština. Njihova saradnja sa institucijama, jedinicama lokalne samouprave i drugim akterima omogućava kvalitetniji pristup planiranju i implementaciji razvojnih politika. Bliska povezanost sa lokalnom zajednicom i građanima čini ih jako bitnim za kreiranje politika koje odgovaraju stvarnim potrebama građana. NVO sektor može značajno doprinijeti kroz sprovođenje istraživanja potreba lokalnih zajednica i mapiranje razvojnih resursa i komparativnih prednosti. Takvi podaci mogu doprinijeti stvaranju	- U 9 manje razvijenih lokalnih samouprava¹ u saradnji sa lokalnom upravom definisati jedan razvojni potencijal koji bi prioritetno doprinio lokalnom ekonomskom razvoju - Za prioritetni razvojni potencijal pripremljene preporuke konkretnih aktivnosti za stavljanje u funkciju potencijala/unapređenje iskorišćenosti potencijala na optimalnim i održivim principima - 9 fokus grupa sa interesnim grupama koje djeluju u oblastima koje doprinose valorizaciji i iskorišćenosti definisanog prioritetnog razvojnog potencijala (po jedna na nivou JLS) radi diskutovanja o pripremljenim preporukama konkretnih aktivnosti - 9 radionica za jačanje kapaciteta lokalne samouprave u vezi sa upravljanjem projektima i	- Podaci sa web stranica lokalnih samouprava, Agencije za investicije, Uprave za statistiku, Poreska uprava Crne Gore, Zavod za zapošljavanje Crne Gore, kao i ostalih relevantnih institucija, Strateških dokumenata na lokalnom i nacionalnom nivou - Informativni i promotivni materijal - Izvještavanje u medijima

¹ Shodno Uredbi o utvrđivanju liste stepena razvijenosti jedinica lokalne samouprave

kvalitetnih strateških dokumenata, kao i kreiranju realističnih razvojnih ciljeva, zasnovanih na stvarnim potrebama građana. Posebno značajan doprinos NVO može biti u analizi razvojnih potencijala opština – bilo da je riječ o sveobuhvatnoj analizi na nivou cijele lokalne zajednice ili o detaljnoj razradi jednog konkretnog potencijala (npr. u oblasti turizma, poljoprivrede, zanatstva, energetske efikasnosti ili kulturne baštine). Dodatno, mnoge NVO raspolažu stručnim kadrovima u raznim oblastima čije angažovanje u analizi lokalnih prilika često rezultira inovativnim, održivim i kontekstualno prilagođenim rješenjima koje lokalne vlasti možda ne bi same razmotrile. NVO takođe mogu imati ključnu ulogu u informisanju lokalnih vlasti o dostupnim izvorima finansiranja, naročito kada je riječ o EU fondovima, međunarodnim grantovima i razvojnim programima. Još jedna važna funkcija NVO ogleda se u njihovoj sposobnosti da prepoznaju skrivene lokalne resurse i pokrenu	apliciranju za fondove, kao identifikacija relevantnih konkursa i programa koji bi doprinijeli realizaciji razvojnog potencijala (po jedna na nivou JLS) - najmanje 18 pripremljenih projekata spremnih za apliciranje u cilju realizacije predloženih aktivnosti (po dva na nivou JLS)
---	--

zajednicu oko ideja koje mogu postati zamajac lokalnog razvoja. Saradnja sa nevladinim sektorom otvara lokalnim samoupravama nove razvojne perspektive. Ova saradnja ne podrazumijeva samo dodatne finansijske i tehnicke resurse, već i priliku za unapređenje institucionalnih kapaciteta, bolje planiranje i efikasniju implementaciju razvojnih politika. Uključivanje NVO u proces planiranja politika regionalnog razvoja predstavlja osnovu za efikasnije planiranje regionalnog razvoja i Crnoj Gori i smanjenje postojećih disproporcija među opštinama i regijama.		
---	--	--

3. OSTVARIVANJE STRATEŠKIH CILJEVA

3.1. Navesti ključne strateške ciljeve iz sektorske nadležnosti čijem će ostvarenju u 2026. godini doprinijeti projekti i programi nevladinih organizacija.

Strateški cilj(evi) čijem ostvarenju će doprinijeti javni konkurs za projekte i programe nevladinih organizacija u <u>2026. godini</u>	Način na koji će javni konkurs za projekte i programe nevladinih organizacija doprinijeti ostvarenju strateških ciljeva (ukratko opisati)
Strategija regionalnog razvoja Crne Gore za period 2023 – 2027. godina: SC 1: Jačanje funkcionalnosti JLS kroz sistemsko upravljanje regionalnim razvojem (svi operativni ciljevi) SC 2: Ostvarenje održivog ekonomskog razvoja regiona kroz jačanje ljudskih potencijala i podsticanja za zapošljavanje radi poboljšanja kvaliteta života (svi operativni ciljevi) SC 3: Povećanje konkurentnosti regiona, zasnovano na unaprjeđenju infrastrukture, poboljšanje poslovnog ambijenta i razvoj prioritetnih sektora i sektora sa potencijalom rasta (svi operativni ciljevi)	Javni konkurs za projekte i programe nevladinih organizacija u 2026. godini kroz finansiranje i realizaciju projektnih aktivnosti, doprinijeće: Definisanje prioritetnog razvojnog potencijala lokalne samouprave, uz detaljnu razradu plana realizacije aktivnosti za stavljanje u funkciji/ unaprjeđenje efikasnije i optimalno korišćenje, predstavlja značajnu osnovu za unaprjeđenje aktivnosti u oblasti regionalnog razvoja. Ovakva ciljano kreiran plan omogućava dublje razumijevanje konkretnih lokalnih resursa, izazova i prilika, čime se direktno doprinosi oblikovanju preciznijih mjera podrške lokalnim samoupravama. Rezultati plana mogu poslužiti dalje kao polazna tačka za kreiranje inovativnih modela unaprjeđenja lokalne konkurentnosti. Ukupno posmatrano, ovakav pristup jača komponente održivog, pametnog i inkluzivnog rasta, u skladu sa vizijom Strategije regionalnog razvoja 2023-2027. godine, a koja glasi: „Ravnomjerniji regionalni razvoj za život po mjeri čovjeka, zasnovan na konkurentnosti, inovativnosti, unaprjeđenju ljudskog kapitala, digitalizaciji, dekarbonizaciji i socijalnoj inkluziji“. Fokus na analizu konkretnog potencijala kroz participativan pristup dodatno potvrđuje

	važnost lokalnog nivoa u ukupnoj politici regionalnog razvoja, čime se jača kapacitet lokalnih zajednica da aktivno učestvuju u razvojnim procesima i dugoročno doprinesu smanjenju regionalnih dispariteta
--	---

4. JAVNI KONKURSI ZA FINANSIRANJE PROJEKATA I PROGRAMA NVO - DOPRINOS OSTVARENJU STRATEŠKIH CILJEVA IZ SEKTORSKE NADLEŽNOSTI MINISTARSTVA

4.1. Navesti javne konkurse koji se predlažu za objavljivanje u 2026. godini u cilju doprinosa ostvarenju strateških ciljeva iz sektorske nadležnosti (iz tačke 3.1.), uz prijedlog potrebnih iznosa. Ukoliko postoji mogućnost preklapanja s javnim konkursima iz nacionalnih, sredstava EU ili drugih vanjskih fondova iz nadležnosti neke druge institucije, navesti s kojim organom je potrebno koordinirati oblasti finansiranja.

Naziv javnog konkursa	Iznos	Drugi donatori s kojima je potrebno koordinirati oblasti finansiranja
"Razvijamo lokalno - prioritetni razvojni potencijal"	225.000,00€	

4.2. Navešti ko su predviđeni glavni korisnici projekata i programa koji će se finansirati putem javnog konkursa. Ukratko navesti glavna obilježja svake grupe korisnika, njihov broj i njihove potrebe na koje projekti i programi treba da odgovore u 2026. godini.

Opis glavnih grupa korisnika, njihov broj i potrebe	
Korisnici ovog projekta su primarno lokalne samouprave (9), odnosno sve interesne grupe na lokalnom nivou - preduzetnici i građani, posebno građani sjeverne regije (minimum 20% stanovnika svake opštine), kreatori politika na lokalnom i državnom nivou, poreske i fiskalne institucije koji će imati bolji i efikasniji sistem, smanjenog administrativnog opterećenja i većeg fiskalnog usklađivanja.	

4.3. Navešti očekivani ukupni broj ugovorenih projekata, odnosno ugovora koji se planira zaključiti s nevladinim organizacijama na osnovu javnog konkursa.

Očekivani broj projekata koji se planira finansirati / broj ugovora koje se planira zaključiti s NVO	
Naziv javnog konkursa: "Razvijamo lokalno - prioritetni razvojni potencijal"	Broj planiranih projekata koji će se finansirati, odnosno broj ugovora koji se planira zaključiti je devet

4.4. Navešti najviši i najniži iznosi finansijske podrške koju će biti moguće ostvariti na osnovu pojedinačnog javnog konkursa navedenog u tački 4.1.

Naziv javnog konkursa:	
Najniži iznos finansijske podrške koju će biti moguće ostvariti na osnovu javnog konkursa: 10.000,00 €	Najviši iznos finansijske podrške koju će biti moguće ostvariti na osnovu javnog konkursa: 25.000,00 €

NAPOMENA: stavom 4 člana 32Ž Zakona o NVO, definisano je: *“Ukupan iznos sredstava koja se na osnovu javnog konkursa mogu dodijeliti nevladinoj organizaciji za finansiranje projekta, odnosno programa, ne može preći 20% od ukupno opredijeljenih sredstava koja se raspodjeljuju na osnovu tog konkursa.”*

5. KONSULTACIJE SA ZINTERESOVANIM NEVLADINIM ORGANIZACIJAMA

5.1. Navesti na koji način je u skladu sa važećim propisima obavljen proces konsultovanja NVO u procesu pripreme sektorske analize.

Metoda konsultacija (npr. web, email, konsultativni sastanak, itd.)	Datumi sprovedenih konsultacija	Naziv NVO koje su učestvovalе u konsultacijama

6. KAPACITETI ZA SPROVOĐENJE JAVNOG KONKURSA

6.1. Navesti broj službenika/ica i spoljnih saradnika koji će biti zaduženi za sprovođenje javnog konkursa i praćenje realizacije finansiranih projekata i programa nevladinih organizacija (uključujući najmanje jednu terensku posjetu, prilikom koje će se provjeravati izvršavanje ugovornih obaveza, namjensko trošenje sredstava, te postizanje rezultata planiranih javnim konkursom i odobrenim projektom/programom).

Naziv javnog konkursa	Broj službenika/ica zaduženih za sprovođenje javnog konkursa i praćenje finansiranih projekata i programa nevladinih organizacija	Imena službenika/ica zaduženih za sprovođenje javnog konkursa i praćenje finansiranih projekata i programa nevladinih organizacija
"Razvijamo lokalno - prioritetni razvojni potencijal"	2	Milena Strugar
		Marija Dragović

Ovjera ministra:

Ernad Suljević

Ime i prezime

Ernad Suljević

Potpis